

Beleidsplan van de landelijke organisatie van Vrijzinnigen Nederland 2016-2020 (concept)

Inleiding

Dit jaar sluiten we de oude beleidsperiode af. Van 2014-2016 hebben we gewerkt naar een verlengd beleidsplan 2012-2014 naar 2014-2016. In deze beleidsperiode heeft de verhuizing naar Amersfoort plaatsgevonden, een nieuwe landelijke naam, huisstijl en website. Daarnaast zijn de werkzaamheden op het landelijke bureau gestroomlijnd, is de centrale regeling voor voorgangers herzien en is er een flinke slag gemaakt in de communicatie. Er is een uitvoerige ronde clustergesprekken geweest van de leden van het landelijk bestuur met leden van de afdelingen. Er zijn behoeften en knelpunten geïnventariseerd en dit proces 'Verder vanuit Kracht' leidde tot een aantal concrete projecten.

Een nieuwe beleidsperiode gaat in op november 2016. Dit document is een kort overzicht voor de toekomst, voor de periode 2016-2020. Het is ontstaan uit het door de voorgangers geactualiseerd identiteitsdocument (de paragrafen 1 en 2) en de resultaten van de clustergesprekken. Naar aanleiding daarvan hield het landelijke bestuur een brainstorm met enkele gasten. Het plan is het resultaat van gesprekken van vrijwilligers uit de vereniging, voorgangers en de staf van het landelijk bestuur die samen nadenken over de toekomst van de vereniging.

De paragrafen 1 en 2 vormen samen het identiteitsdocument zoals dat door de voorgangers is herzien en bijgewerkt voorjaar 2016.

1. Missie en Visie van de landelijke vereniging

Missie:

- De vrijzinnige visie van Vrijzinnigen Nederland waar mogelijk tot uiting laten komen in het maatschappelijk leven en het publieke debat.
- De vrijzinnige levensbeschouwing en religiositeit in de afdelingen ondersteunen en versterken.

Visie:

Vrijzinnigen Nederland is een vereniging die:

- Een vrijzinnige levensbeschouwing en -houding aanbiedt aan mensen op zoek naar zingeving.
- Een netwerk van mensen wil vormen die zich betrokken voelen bij de maatschappij waarin zij leven en een positieve bijdrage willen leveren aan een betere samenleving. Van mensen die op de bres staan voor belangrijke waarden zoals vrijheid van meningsuiting, zorgzaamheid, vrijheid en tolerantie en bereid zijn om die waarden te verdedigen in eigen houding, handelwijze en debat.

- Afdelingen heeft die elkaar ondersteunen en dynamisch omgaan met de onderlinge verschillen.
- Aan mensen op zoek naar zingeving kwaliteit wil bieden en dit wil laten zien en horen door een eigenstandige presentie in het publieke debat.
- Zich ervoor inspant om het vrijzinnig netwerk in Nederland en daarbuiten, gericht op vragen in de maatschappij, te verstevigen.

2. Identiteit: Wie zijn wij?

Bij de oprichting in 1870 was het ideaal een vereniging waarin alle vrijzinnigen zich thuis zouden voelen. Doel van de vereniging: het vrijzinnig religieus leven en denken te bevorderen door een levensbeschouwelijke vereniging te zijn die open staat voor mensen die zin en betekenis aan hun leven willen geven.

In 1991 ging zij de naam Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB voeren als vervanging van de oorspronkelijke naam Nederlandsche Protestanten Bond. Sinds 2014 is haar naam Vrijzinnigen Nederland. De vereniging bestaat uit individuele leden die meestal in lokale afdelingen zijn georganiseerd. Deze afdelingen zijn in de loop der tijd steeds meer het karakter gaan dragen van open levensbeschouwelijke en spirituele gemeenschappen, voortgekomen uit het vrijzinnige christendom. Vandaag is Vrijzinnigen Nederland een landelijk verband van lokale, open levensbeschouwelijke gemeenschappen die ontmoetingsplaatsen willen zijn voor mensen die breed religieus geïnteresseerd zijn. De landelijke vereniging van Vrijzinnigen Nederland ondersteunt die afdelingen en tracht het vrijzinnig gedachtegoed te versterken en te verspreiden.

Wat bindt en motiveert ons?

Vrijzinnig zijn betekent voor ons kritisch en geëngageerd denken over en omgaan met spiritualiteit en levensbeschouwing. De vrijzinnige grondhouding toont zich in de eerste plaats in een open levensvisie op mens en wereld, vanuit het besef dat het stellen van de juiste vragen belangrijker is dan het geven van in steen gebeitelde antwoorden. Woorden die daarbij voor ons van betekenis zijn, zijn: tolerantie, respect, vrijheid, zorgzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. In een sfeer van respect voor en mededogen met al wat leeft, ontstaat ruimte voor onbevangenheid en leergierigheid.

Wat doen wij?

Elke plaatselijke afdeling, die deel uitmaakt van het landelijk verband van Vrijzinnigen Nederland, heeft een eigen kleur, kent een eigen verenigingssfeer en legt eigen levensbeschouwelijke accenten. Op lokaal niveau bestaan verschillende vormen van samenwerking met andere vrijzinnige en levensbeschouwelijke groeperingen. De afdelingen positioneren zich in een grote bandbreedte, van min of meer kerkelijk georiënteerd, gebaseerd op het traditionele vrijzinnig protestantisme, tot meervoudig en universeel (humanistisch) religieus en eigentijds spiritueel, geïnspireerd door allerlei bronnen uit wereldreligies en levensbeschouwingen.

De plaatselijke afdelingen zijn zelfstandige verenigingen met een bestuur en de meeste afdelingen beschikken over een (parttime) voorganger die de gemeenschap begeleidt, inspireert en ondersteunt in diensten, activiteiten en pastoraat.

In de afdelingen vinden zeer uiteenlopende activiteiten plaats. Op veel plaatsen neemt de zondagse viering een centrale plaats in. Met een grote variëteit aan vorm en "ligging": van klassiek vrijzinnig-protestantse vieringen met een kerkelijk-liturgisch karakter tot vieringen die een brede, universele religiositeit en moderne spiritualiteit belichamen.

Daarnaast organiseren bijna alle plaatselijke gemeenschappen een open programma met lezingen, gesprekskringen, cursussen, concerten en filmvoorstellingen met thema's die aansluiten bij persoonlijke ontwikkeling, vrijzinnige theologie en maatschappelijke betrokkenheid op het snijvlak van religie, kunst, wetenschap, natuur en cultuur. De voorgangers van de afdelingen bieden aan wie daarom vraagt nabijheid en professionele ondersteuning bij belangrijke levensvragen. Ook bij de zgn. rites de passage, zoals ziekte en sterven, huwelijk en geboorte bieden de voorgangers ondersteuning en zinvolle rituelen aan.

Belangrijk in de meeste afdelingen van Vrijzinnigen Nederland is de beleving van gemeenschapszin. De plaatselijke gemeenschappen hebben dan ook een belangrijke sociale functie.

Het landelijk bureau

De plaatselijke afdelingen zijn verenigd in een landelijke vereniging met een gekozen bestuur. Zij stuurt het landelijk bureau van de vereniging aan en vanuit dit landelijk bureau ondersteunt de landelijke vereniging de afdelingen. Daarnaast initieert en voert de landelijke vereniging projecten uit die gericht zijn op het versterken en uitdragen van het vrijzinnige geluid, waar mogelijk in samenwerking met andere vrijzinnige partnerorganisaties.

In de Stichting Stimulering Vrijzinnig Gedachtegoed werkt Vrijzinnigen Nederland nauw samen met Doopsgezinden en Remonstranten om de verspreiding en versterking van het vrijzinnig denken te bevorderen.

De landelijke vereniging maakt ook deel uit van een breed internationaal netwerk van vrijzinnige partners, the International Association for Religious Freedom, The International Council for Unitarians and Universalists en het World Parliament of Religions. Vrijzinnigen Nederland is geassocieerd lid van de Raad van Kerken in Nederland.

Vrijzinnigheid en verbinding

Vrijzinnigheid houdt ons allen bezig. Het verbindt ons in deze vereniging, maar het tekent ook de onderlinge verschillen. Midden in onze steeds individualistischer samenleving willen wij als vereniging(en) toch mogelijkheden blijven bieden van verbinding. Dat zal vaak niet meer op de traditionele wijze zijn, maar wij zoeken naar nieuwe wegen. De afdelingen doen dat ieder op eigen wijze. De landelijke vereniging doet dat op landelijk niveau en ondersteunt de afdelingen zo veel mogelijk. Voorgangers spelen hun eigen rol daarin.

3. Wat gaan we doen de komende vier jaar?

In dit beleidsplan bouwen wij voort op de uitkomsten van de cluster gesprekken 2015. In deze bijeenkomsten deelden alle afdelingen met elkaar en met leden van het landelijk bestuur hun zorgen en plannen voor de toekomst. De verwerking van de in deze bijeenkomsten volgeschreven flappen en aantekeningen leverde een toekomstplan op in vier stromen:

- 1. **Ontwikkelen**, waar liggen de nieuwe kansen?
- 2. **Stimuleren**, wat goed gaat en nog beter kan?
- 3. **Delen**, want samen weten en kunnen we meer.
- 4. **Helpen**, om een waardevolle gemeenschap te zijn.

Er zijn veel voorstellen gedaan en opmerkingen gemaakt. Ze staan allemaal beschreven en dat document is toegestuurd aan alle aanwezigen bij de gesprekken, ook hebben de afdelingen weer gereageerd op de indeling in deze vier stromen. In oktober 2015 moest dit proces in daden omgezet worden.

Toen heeft het landelijk bestuur zes projecten geschreven gebaseerd op de grootste urgentie in de opmerkingen van de afdelingen. Er zijn zes projecten gepresenteerd aan de AV november 2015. De meeste mensen spraken hun voorkeur voor twee projecten uit: De Gereedschapskist en de Vrijzinnige Zeven. Deze worden in de komende periode verder uitgewerkt,

In een brainstorm op 9 mei 2016 onder leiding van Harry Rijken spraken bestuursleden met enkele jongere gasten over de verdere concrete uitwerking. Het is namelijk gezien de beperking in mensen en middelen niet mogelijk alles te doen wat in de cluster gesprekken genoemd is. We zochten naar een manier om de kennis en ervaring, mensen en middelen de komende vier jaar zo efficiënt en creatief mogelijk in te zetten.

Vanuit het proces van de cluster gesprekken, 'Verder vanuit Kracht', het identiteitsdocument, het brainstorm gesprek en de reacties van de meelezers kwamen wij tot vier kernen waarop wij de komende jaren landelijk willen inzetten. Het delen van kennis en ontwikkeling voor meer kwaliteit (3.1), het aansluiten bij de actualiteit, aanwezig in het publieke debat (3.2), blijven experimenteren (3.3) en Samen Doen (3.4).

Hieronder wordt kort beschreven wat de kernpunten inhouden, gevolgd door enkele steekwoorden die activiteiten omschrijven die op korte, middellange en lange termijn uit te voeren zijn.

3.1 Delen van kennis en ontwikkeling voor meer kwaliteit

De religieuze diversiteit kenmerkt de Vrijzinnigen Nederland al bijna 150 jaar. Kwaliteit stimuleren en ontwikkelen heeft aandacht nodig. Onze vereniging moet zich in de toekomst kunnen blijven onderscheiden door kwaliteit. Kwaliteit van bestuurders, voorgangers en landelijk bureau. Alles wat wij doen, wordt kritisch onderzocht als wij meer in de publiciteit komen, niet alleen landelijk, ook plaatselijk. Het gaat om inhoudelijke verdieping, maar ook

om het aanboren van alle kwaliteit die er in de vereniging aanwezig is. Een vrijzinnige 'gereedschapskist' beschikbaar via de website ondersteunt alle partijen bij het inzichtelijk maken van de beschikbare bronnen.

Tijdens de AV november 2015 was er een initiatief uit de afdelingen om de statuten onder de loep te nemen. De statuten zijn misschien niet meer van deze tijd. Dit heeft geleid tot diverse gesprekken en het instellen van een werkgroep met vertegenwoordigers uit verschillende afdelingen (van groot tot klein).

Voor de toekomst is het noodzakelijk nieuwe verdienmodellen voor de landelijke organisatie en de afdelingen te ontwikkelen. Mensen worden geen lid meer, maar kunnen op andere wijzen financieel bijdragen.

Voor de uitwerking denken wij aan:

Korte termijn:

- *Databank vrijwilligers.*
- *Informatie over Vrijzinnigen op de Wikipedia encyclopedie.*
- *Werkgroep Vrijzinnigen Nieuwe Stijl (statuten).*
- *Brainstorm nieuwe verdienmodellen.*

Middellange termijn:

- *Internet cursus vrijzinnigheid (Webinar).*

Lange termijn:

- *Materiaal ontwikkelen waarin vrijzinnigen bijdragen aan de grote vragen van deze tijd op een verbindende manier. Laten zien dat er een alternatief is voor de huidige polarisatie waaraan mensen worden blootgesteld en waar veel media goed garen bij spinnen. Materiaal dat ons herinnert aan de grote waarden. Een goede gelegenheid voor publicatie is het 150 jarige jubileum van onze organisatie in 2020*

3.2 Aansluiten bij de actualiteit/meer aanwezig in het publieke debat

Dit is een rode draad in veel gesprekken met afdelingen en in veel van de clustergesprekken. Naar aanleiding daarvan is het project de Vrijzinnige Zeven gestart. Zeven mensen waaronder de hoogleraren Laurens ten Kate en Hetty Zock zijn aangezocht en benaderd naar aanleiding van suggesties uit de afdelingen en krijgen hierbij ondersteuning. Ook is er een werkgroep die actuele onderwerpen in het publieke debat bijhoudt en doorgeeft.

Voor de uitvoering denken wij aan:

Korte termijn:

- *Ingezonden stukken in Trouw en NRC.*
- *Cursus filmpjes met de Ipad of Iphone maken beschikbaar voor leden van afdelingen, Vrijzinnige Zeven en Landelijk Bureau.*

Middellange termijn:

- *Visie op duurzaamheid ontwikkelen vanuit Vrijzinnigheid.*

Lange termijn:

- *Vrijzinnige idolen promoten.*

3.3 Experimenteren

We zullen nieuwe vormen vinden waarop mensen zich willen verbinden, korter of langer, om met elkaar te praten over zingeving en de dingen die er toe doen.

We zullen nieuwe manieren vinden die bij onze vereniging passen om meer mensen te bereiken. Er is geen toekomst voor onze vereniging als wij geen jongere mensen weten aan te spreken.

Voor de uitwerking denken wij aan:

Korte termijn:

- *Nieuwe zielsplekken (pilot met jongeren).*

Middellange termijn:

- *Maand van de jonge vrijzinnigheid.*
- *Trendanalyse met concrete acties verbinden.*

Lange termijn:

- *Recalcitrant zijn en blijven.*

3.4 Samen doen

Fusies of samenwerkingen. Laten we op landelijk niveau niet te veel tijd besteden aan fusies, maar laten we kijken wat we samen kunnen doen. Het gaat om het versterken en verspreiden van het gedachtegoed van de vrijzinnigheid. Natuurlijk zijn er onze trouwe oudere partners (VVP, Remonstranten, Doopsgezinden), maar deze tijd vraagt om meer. Er is veel versplintering in de organisaties die vaak hetzelfde nastreven of die elkaar zouden kunnen ondersteunen. Meer samenwerken en nieuwe vrienden vinden is prioriteit. Gezamenlijk verschil uitmaken in deze samenleving, zowel voor individuen die zo maar een keer mee willen doen als voor leden.

Voor de uitwerking denken wij aan:

Korte termijn:

- *3 gezamenlijk projecten met de VVP in 2017.*
- *Contact zoeken met nieuwe partners zoals humanistische alliantie, VPRO, de Nieuwe Liefde, het Apostolisch Genootschap.*

Middellange termijn:

- *Maand van de vrijzinnigheid organiseren samen met nieuwe en oude partners*

Lange termijn:

- *Groter media evenement met verschillende partners met vrijzinnige presentie.*

4. Tot Slot

Vrijzinnigen kunnen elkaar vaak lang bezig houden in een gesprek over wat vrijzinnigheid is. Onder punten 1 en 2 staat het geactualiseerde identiteitsdocument. Laten we het in de komende periode concreter maken, niet voor onszelf, maar naar anderen, zinzoekers etc. Laten we In gesprek gaan over de dingen die er toe doen in onze samenleving: zorg, duurzaamheid, vrijheid, vanuit een vrijzinnig gezichtspunt en onze eigen identiteit.

Niet alles kan tegelijk, dit is de richting voor de komende vier jaren. Het regelmatig evalueren en bijstellen is uiteraard onderdeel van dit beleidsplan. Een concreet werkplan volgt uit het vastgestelde beleidsplan

Kwaliteit, aansluiten bij de actualiteit, samen doen en experimenteren zijn de leidende begrippen in de beleidsperiode 2016-2020.

Wies Houweling (25 augustus 2016)